

УДК 316.627:159.9

ББК 88

П 86

Психологія: реальність і перспективи: Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. - Випуск 6 - Рівне: О. Зень, 2016 – 252 с.

ISBN 978-617-601-141-5

*Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психології.
Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів,
учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович - доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Заступник головного редактора:

Безлюдна Валентина Іванівна - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Максименко Сергій Дмитрович – академік-секретар відділення психології, вікової фізіології дефектології НАПН України, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології ім. Г. С. Костюка

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юрченко Вікторія Миколаївна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики Рівненського державного гуманітарного університету

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шугаєва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін, ректор Національного університету «Острозька академія»;

Вірна Жанна Петрівна – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Гошовський Ярослав Олександрович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної) Рівненського державного гуманітарного університету;

Корчакова Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету (**відповідальний секретар**);

Созонюк Ольга Степанівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 31 березня 2016 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію **Серія КВ №18713-7513Р**

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет. e-mail: pavelkiv_rv@ukr.net

ISBN 978-617-601-141-5

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

2. Azhghina N. Gendernye stereotypy v sovremennyh mass-media / N. Azhghina // Gendernye issledovaniya. – 2000. – №5
3. Bojko O.V. Gendernye razlichija suicidal'nogo povedeniya // Sociokul'turnyj analiz gendernyh odnoshenij/ Sb. nauch.trudov. / Gender i kul'tura: zb. st. / Uporjad.: V. Ageeva, S. Oksmitra – K.: Fakt, 2001. – 224 s.
4. Dzhong E. Dvanadcat' hybnyh ujavlen', jaki pry tamanni zhinkam /E. Dzhong// Nezalezhnij kul'turologichnyj chasopys , – 2000. – № 17. – S.106-112.
5. Rajgorodskij D. Ja. (redaktor – sostavitel') Prakticheskaja psihodiagnostika. Metodiki i testy. Uchebnoe posobie / D. Ja. Rajgorodskij, – Samara: Izdatel'skij Dom «BAHRAH», 2002. – 672s.
6. Tkachenko A.V. Geshtal't-podhod k probleme gomoseksual'noj identichnosti / A. Tkachenko//Sb. mat-lov mezhdunar. Konferencii «Social'nye i klinicheskie problemy seksologii i seksopatologii». – M.: 2002. – S. 131–132.
7. H'ell L., Zigler D. Teorija lichnosti/ L. H'ell, D. Zigler, – SPb: Piter, 2000. – 608s.

Резюме. Исследование посвящено анализу представлений о женской самореализации и ее отдельные составляющие. В статье осуществлен теоретический анализ феномена самореализации. Выделены существующие в обществе гендерные стереотипы и их роль в жизни. Рассмотрены психологические аспекты влияния гендерных стереотипов на самореализацию современной женщины.

Ключевые слова: гендер, гендерные стереотипы, гендерная идентичность, андрогинность, феминность, маскулинность.

Summary. An investigation is dedicated to the analysis of imagination about feminine self-realization and its separate components. Theoretical analysis of gender identity phenomenon and self-realization is done in the article. Existent gender stereotypes and their role in the life and accomplishments are separated. Much attention is paid to the analysis of women who try to make their own career. Special features of a modern woman's self-realization are investigated. Psychological aspects of gender stereotypes' influence on a modern woman's self-realization are considered. An empiric investigation which had psychodiagnostic character was held. An excelsior type of relations in communication with others and type of gender identity was shown. The indicators of satisfaction level of modern women's main needs were investigated. The results of empiric investigation are described. The conclusions were made about the imagination of a modern woman's self-realization and proposals for a perspective investigation.

Key words: a gender, gender stereotypes, a gender identity, the androgyny, the femininity, the masculinity.

UDK 616-092.11'

Г.А. БЕНЬКЕВИЧ

ЗДОРОВ'Я І ХВОРОБА В АНТИЧНОМУ І СУЧАСНОМУ РОЗУМІННІ

У статті розглядається питання здоров'я тіла та недуг людського організму, сенс буття людини, філософський принцип антропоцентризму, в якому людина є центром Всесвіту та найвищою метою всього.

Зроблено спробу збагнути природу та світ, життя та покликання людини через її унікальність і неповторність. У статті розглянуто також внутрішню картину здоров'я з її емоційними, інтелектуальними та вольовими компонентами. Описано теоретичну модель внутрішньої картини здоров'я, в якій закладено холістичне розуміння здоров'я людини.

Ключові слова: антропоцентризм, здоров'я, хвороба, тіло, міфи про здоров'я, внутрішня картина здоров'я.

Постановка проблеми. Проблема людини, її сутності та існування є однією з основних у філософії і гуманітарному знанні. Ще В. фон Гумбольдт казав, що в людському житті пізнається через знання людини і людської природи.

Людина виявляє себе при розвитку матеріального світу та природи, з якою поєднується своєму бутті. Людина – єдина істота, яка формується із основних різновидів буття (природного, соціокультурного та духовного). Тому людина є універсальним явищем і силою природи. Водночас, змінюючи природу, людина існує і розвивається як соціальна істота [3].

За філософським принципом **антропоцентризму** (грец. *άνθρωπος* – людина і *σέντρον* – центр), людина вважається центром Всесвіту, найвищою метою всього, що відбувається у світі. Через прагнення пізнати людину зсередини у філософії виник антропоцентричний напрям [4, с. 14]. Вчені робили спроби збагнути природу, життя та покликання людини через її унікальність та неповторність. Бралися до уваги об'єкти позалюдської сфери і присутність інших представників людської спільноти [4, с. 13].

Виклад основного матеріалу дослідження. У антропоцентричній традиції гармонійно поєднуються і співвідносяться духовні і матеріальні інтереси і потреби. В давньогрецьких полісах, наприклад, в Афінах, молодь здобувала освіту у єдності розумового, естетичного (зокрема, музичного) і фізичного розвитку. З покон віків у людини була потреба піклуватися про своє тіло, здоров'я, харчування і чистоту, розум і мораль.

За визначенням «Великого тлумачного словника сучасної української мови», здоров'я означає: 1) стан організму, за якого нормально функціонують усі його органи; 2) той чи інший стан, самопочуття людини [2, с. 455]. Слово «здоровий» у своєму первинному значенні тлумачилося як «зроблений з доброго дерева» [5, с. 255].

Антагоністичним до слова «здоров'я» є слово «хвороба». Під час хвороби у людини порушується нормальна життєдіяльність організму. Причиною цьому можуть бути несприятливі чинники внутрішнього й зовнішнього середовища; недуга, захворювання [2, с. 1567].

Здоров'я є одним з найважливіших життєвих орієнтирів людини і великою цінністю, яка спонукає до дії, а саме – зберегти, покращити, укріпити та відновити власне здоров'я найрізноманітнішим чином [7, с. 1]. Основною характеристикою здоров'я є цілісність організму [6].

За показниками стану здоров'я та особливості тілобудови вирішувалася доля дитини у Спарті, адже лише здорові діти мали право на життя [8].

Дбайливе ставлення до здоров'я відображено в античній міфології, де більшість богів були покровителями здорового способу життя. Так, значного поширення набув культ Асклепія – бога лікування.

Серед творів грецьких та римських поетів чільне місце посідали гімни на честь богів-цілителів. Наприклад, Арифрон Сикіонський у поетичному творі «Гімн здоров'ю» наголошував на відсутності людського щастя без здоров'я:

.....«Лише з тобою, о Здоров'я блага,
Квітне й блищить усе, і радість Харити несуть;
Щасливих не має у світі людей без тебе.....» [9, с. 23].

Здоров'я є одним з найбільших дарів, отриманих від природи. Цей дар надзвичайно досконалий, прекрасний та універсально стійкий до труднощів життя – холоду і спеки, ризиків отруту, страхів і нервових потрясінь, голоду та захворювань організму. З роками здоров'я слабшає, а хвороби збільшуються. Людина живе з двома протилежностями – здоров'ям і захворюваннями. Стан здоров'я і хвороби можуть багаторазово змінюватися та переходити з одного в інший.

Дар здоров'я людина інколи марно витрачає, забуваючи, що втратити здоров'я легше, ніж відновити його дуже складно. Найкращий спосіб зберегти здоров'я – не захворіти.

Здоров'я людини залежить від багатьох факторів: кліматичних умов, стану навколишнього середовища, забезпечення продуктами харчування та їх цінності, соціально-економічних умов, а також стану медицини.

Сучасна наука свідчить, що здоров'я людини є глобальним і складним феноменом, який має розглядатися як філософська, соціальна, економічна категорії. «Здоров'я» є природним станом організму, який зберігає рівновагу з навколишнім середовищем і не має будь-яких хворобливих змін.

Зрозуміло, як важливо визначити здоров'я в повному обсязі. Здоров'я людини визначається комплексом біологічних (спадкових і набутих) та соціальних факторів. Здоров'я поєднує фізичне, духовне і соціальне благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних

Виділяють три рівні опису цінності «здоров'я»:

1) біологічний – початкове здоров'я передбачає досконалість саморегуляції організму, оптимальну фізіологічних процесів як наслідок максимуму адаптації;

2) соціальний – здоров'я є мірою соціальної активності, діяльності, ставлення індивіда до світу;

3) особливий психологічний – здоров'я є відсутністю хвороби, але швидше заперечення значенні подолання (здоров'я – не тільки стан організму, а й стратегія життя людини).

Особистість має власне розуміння здоров'я загалом та складає думку про власне здоров'я. Так людина формує аутопластичну картину, тобто внутрішню картину здоров'я. Вона усвідомлює свій біологічний ресурс, свої можливості, бажання, різноманітні потреби та їхнього задоволення, механізми захисту, а також свої здібності, своє призначення.

Дослідження внутрішньої картини хвороби поширене у психології. У сучасній науці прийнятій концепції здоров'я підкреслюється важливість суб'єктивної оцінки здоров'я. Для оцінки здоров'я важлива суб'єктивна картина здоров'я, тобто усвідомлення свого стану.

Дослідження К. Callahan та J. Secrest підтвердили, що сприйняття здоров'я (perception of health) є успішним в психосоціальної реабілітації хворих. Важливим елементом картини здоров'я є уявлення про успішне Я стосовно до інших.

У власній картині здоров'я основою моделі є схема тіла. При здоровій моделі відсутній будь-який дискомфорт в будь-якій частині тіла. Коли ж є дискомфортні відчуття, то необхідно усвідомити зв'язок тілесних незручностей із психологічними феноменами (емоційними переживаннями, поведінковими реакціями тощо).

В окремих дослідників знаходимо інформацію про те, що навіть функціональна асиметрія тіла людини відповідає різним рівням сприйняття й оцінки здоров'я. Особи з функціональними ознаками асиметрії проявляють нижчу самооцінку здоров'я і самопочуття, вищу кількість скарг емоційно-вегетативного типу і вищий рівень реактивної тривожності.

Особи із задовільним рівнем адаптації високо оцінюють власне здоров'я і самопочуття, але часто скаржаться, частіше про вегетативні розлади.

У внутрішній картині здоров'я є соціальні компоненти, а також інтелектуальні та емоційні. З досвіду людина виробляє для себе особливу концепцію здоров'я. Вона включає механізми розвитку, симптоми відхилення, прогноз оздоровлення. Розуміння здоров'я є правильним, якщо відсутні достовірні знання і досвід. Тоді виникає невротичне ставлення до здоров'я, наприклад, фанатизм стосовно свого здоров'я, створення міфів про лікування захворювань.

Існують сім міфів про здоров'я (Г. В. Ложкін, О. В. Носкова, І. В. Толкунова):

1. Біоенергетичний: усі мої хвороби від вампіризму інших, які висмоктують життєву енергію.

2. Магічний: усі мої хвороби від наведеної порчі.

3. Сакральний (християнський): усі мої хвороби за мої гріхи.

4. Кармічний: усі мої хвороби за гріхи в минулому житті, або – несучи карму грішної душі.

5. Астрологічний: усі мої хвороби через невдале розміщення зірок.

6. Психоаналітичний:

– усі мої хвороби через невдалі відносини з батьками (З. Фрейд);

- усі мої хвороби через родову травму (О. Ранк),
- усі мої хвороби через невідале походження – пренатальні матриці (С. Гроф);
- усі мої хвороби через інграм (записані у несвідомій пам'яті моменти болю і дійсності або удаваної погрози виживанню) (Р. Хаббард);
- усі мої хвороби через погану психічну спадковість (психогенетика – Ч. Тойч).

7. Соціоцентричний: усі мої хвороби від того, що я уже виконав свою місію на цій землі.

Вивченням людини займається наука «психологія здоров'я»; вона розшифровує психосоматичний стан, уміння керувати ним у рамках припустимого і корисного.

В. П. Казначеев запропонував теоретичну модель внутрішньої картини здоров'я, в якій закладено холистичне розуміння здоров'я людини, тобто з акцентом на фізичній (біологічній) складовій здоров'я. Ця модель не відображає духовний аспект здоров'я та ті системи, які репрезентують суб'єктивний стан здоров'я.

Переживання відчуття здоров'я асоціюється не лише із задоволенням функціонування свого організму, з відсутністю дискомфорту, а й з відповідністю біологічного та психологічного віку людини. У зв'язку з цим Г. С. Абрамова і Ю. А. Юдчиць пишуть, що побутове уявлення людини про вік, про можливості віку – чуттєвості, дії, ставлення до самого себе – є тим конкретним матеріалом, який характеризує внутрішню картину здоров'я [1].

За даними відділу здоров'я США та послуг для людей (USDHHS), 90 відсотків американців у 1990 р. характеризували своє здоров'я як «позитивне» до «відмінне». Але, як зауважує О.В. Корнієнко, не для всіх прошарків населення оцінка здоров'я може бути такою. Говорячи про населення в цілому, можна зазначити, що більшість людей оцінюють своє здоров'я як «задовільне» чи «погане», якщо їм за 45 років або вони є представниками малозабезпечених соціальних класів.

Деякі автори згадують наявну у індивіда афективну модель здоров'я, яка самостійно регулює життєдіяльність за певних умов.

Водночас внутрішня картина здоров'я як суб'єктивне відображення здоров'я і психосоматичний потенціал індивіда може мати визначальне значення для розвитку його благополуччя чи відновлення при переживанні хвороби.

Мета статті: характеристика здоров'я та хвороби в античному та сучасному розумінні. Для досягнення мети ми розглядаємо такі завдання:

1. Визначення понять «здоров'я та «хвороба».
2. Ставлення до здоров'я та хвороби в античності та сучасності.
3. Опис трьох рівнів цінності «здоров'я».
4. Сім міфів про здоров'я.

Результати теоретичного дослідження. Результатами дослідження є важливість та цінність здоров'я для людини, дбайливе ставлення людиною до нього та його збереження. власне розуміння здоров'я, формування внутрішньої картини здоров'я. Крім того, чималу роль відіграє здорова модель тіла, знання і досвід людини стосовно свого здоров'я. Тематика дослідження може бути використана в таких галузях, як медицина, психологія, психосоматика, антропологія, соціологія.

Методика та процедура дослідження. У дослідженні використано такі методи: описовий, когнітивний, порівняльно-історичний, аналізи, узагальнення, соціологічний, теоретичний, науковий.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи до вивчення та розуміння природи людини охарактеризовано у Ю. В. Вілкова, О. І. Салтовського; теоретична модель внутрішньої картини здоров'я розглянута у В. П. Казначеева; а характеристика внутрішньої картини здоров'я – у Г. С. Абрамової та Ю. А. Юдчиць. Однак здоров'я та хвороба в античному і сучасному розумінні ще не були розглянуті.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Упродовж тисячоліть людство набувало нових знань про людський організм. Ресурс, який зараз використовує людина, зовсім незначний і заохочує до подальшого вивчення людських можливостей. Звичайно, що здоровий

і дійсної

і).

ю на цій

шифрує

я, в якій

логічний)

теми, які

ням від

логічного

шуть, що

ю самого

[1].

відсотків

Але, як

ти такою.

ють своє

івниками

мостійно

ров'я і

тку його

зумінні.

вість та

реження,

алу роль

тематика

кологія,

методи:

югічний,

природи

модель

трішньої

ороба в

людство

завсім

доровий

ль РДГУ.

має всі передумови для того, щоб постійно розкривати свій ресурс. Якщо ж організм з хворобою, то також застосовує потенціал, який допоможе в майбутньому не зустріти хворобу до організму, він виробить опірність до несприятливих чинників.

Опірність здоров'я залишиться незаперечним пріоритетом для людини незалежно від рівня технічних можливостей суспільства і досягнень медицини.

У подальшому у своїх дослідженнях ми будемо намагатися висвітлювати ці та інші вказаної тематики. Детальнішого дослідження, на наш погляд, потребує дослідження стану людини, зовнішнього та внутрішнього світу людини з позиції інших наук – генетики, філософії, психології та ін.

Список використаних джерел

1. Абрамова Г.С., Юдчиц Ю.А. Психология в медицине: Учеб. пособие / Г.С. Абрамова, Ю.А. Юдчиц. – М.: ЛПА «Кафедра-М», 1998. – 272 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і гол. ред. В. Т. Бусел – К.: Ірпін': ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
3. Вілков В. Ю., Салтовський О. І. Людина і світ: Навч. посібн. / В.Ю. Вілков, О.І. Салтовський – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
4. Досвід людської особи: Нариси з філософської антропології. – Львів: Свічадо, 2000. – 388 с.
5. Етимологічний словник української мови в семи томах. – Т. 2. – К.: «Наукова думка», 1985. – 573 с.
6. Туленинова Л. В. Концепты «здоровье» и «болезнь» в английской и русской лингвокультурах: автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.20 / Туленинова Лариса Владимировна. – Волгоград, 2008. – 20 с.
7. Усачева А. Н. Лингвистические параметры концепта «Состояние здоровья» в современном английском языке: автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.04 / Усачева Александра Николаевна. – Волгоград, 2002. – 17 С.
8. Шеманн Г. Греческие древности [Электронный ресурс] / Г. Шеманн // Золотая Греция. – Режим доступа: <http://www.w-st.ru/bitcgfhndjcg.html>.
9. Шульц Ю. Ф. Медицина в поэзии греков и римлян / Ю. Ф. Шульц. – М.: Медицина, 1987. – 128 с.

References

1. Abramova G.S., Judchic Ju.A. Psihologija v medicine: Ucheb. posobie / G.S. Abramova, Ju.A. Judchic. – M.: LPA «Kafedra-M», 1998. – 272 s.
2. Velikij tлумachnij slovník suchasnoji ukráins'koji movi / Ukl. i gol. red. V. T. Busel – K.; Irpin': VTF «Perun», 2002. – 1440 s.
3. Vilkov V. Ju., Saltovskij O. I. Ljudina i svit: Navch. Posibn/ V.Ju. Vilkov, O. I. Saltovskij – Kijv: Centrnavchal'noi literaturi, 2004. – 352 s.
4. Dosvidljuds'koji osobi: Narisizfilosofs'koji antropologii. – L'viv: Svichado, 2000. – 388 s.
5. Etimologichnij slovník ukráins'koji movi v semi tomah. – T. 2. – K.: «Naukova dumka», 1985. – 573 s.
6. Tulenina L. V. Koncepty «zdorov'e» i «bolezni» v anglijskoj i ruskoj lingvokul'turah: avtoref. dis. kand. filol. nauk: 10.02.20 / Tulenina Larisa Vladimirovna. – Volgograd, 2008. – 20 s.
7. Usacheva A. N. Lingvisticheskie parametry koncepta «Sostojanie zdorov'ja» v sovremennom anglijskom jazyke: avtoref. dis. kand. filol. nauk: 10.02.04 / Usacheva Aleksandra Nikolaevna. – Volgograd, 2002. – 17 S.
8. Shjoman G. Grecheskie drevnosti [Elektronnyj resurs] / G. Shjoman // Zolotaja Grecija. – Rezhim dostupa: <http://www.w-st.ru/bitcgfhndjcg.html>.
9. Shul'c Ju. F. Medicina v poezii grekov i rimljan / Ju. F. Shul'c. – M.: Medicina, 1987. – 128 s.

Резюме. В статье рассматривается вопрос здоровья тела и недугов человеческого организма, сущность бытия человека, философский принцип антропоцентризма, в котором человек является центром Вселенной и высшей целью всего.

Сделана попытка понять природу и мир, жизнь и призвание человека через его уникальность и неповторимость. В статье рассмотрено также внутреннюю картину здоровья с ее социальными, интеллектуальными и волевыми компонентами. Описано теоретическую модель внутренней картины здоровья, в которой заложено холистическое понимание здоровья человека.

Ключевые слова: антропоцентризм, здоровье, болезнь, тело, мифы о здоровье, внутренняя картина здоровья.

Summary. The article examines the health of the body and ailments of the human body, the essence of human being, philosophical principles of anthropocentrism, in which man is the center of the universe and the ultimate goal of everything.

An attempt to understand the nature and the world, life and destiny of man because of his uniqueness and originality was made. Ancient society focused on physical, mental and aesthetic development, caring for the health, as reflected in ancient mythology and the works of Greek and Roman poets. Health as the most important life reference point, was determined as a great value of the person. Values of health were divided into biological, social and psychological aspects. In addition, a person has his/her own attitude to health, bases oneself upon myths, gets new knowledge and experience concerning health. The article also examined internal picture of health with its social, intellectual and volitional components. The theoretical model of internal picture of health, which had a holistic understanding of health was described in this article. The subject of research is the respect for health based on knowledge of antiquity and modernity. The aim of the research is characteristic of health and disease in ancient and modern sense. In the given article, the following methods were applied: descriptive, cognitive, comparative and historical, analysis, synthesis, sociological, theoretical, scientific. The results of the research are the following: an importance and value of health for a person, caring attitude to health and its preservation, own attitude to health, understanding of inner picture of health. In addition, healthy model of body, knowledge and person's experience towards own health plays considerable role. The research can be used in fields such as medicine, psychology, psychosomatics, anthropology, sociology.

Health was and remains as great value for humans for centuries. Man does not always have sufficient resources and adequate knowledge to combat the disease. Therefore, it is important to continuously accumulate sufficient knowledge and resources to disclose their healthcare. An important role is played by human care for body, because a healthy body is healthy mind.

Key words: anthropocentrism, health, disease, body, myths about health, internal picture of health.

УДК 159.964.21:316.77

Д.О. БІГУНОВ

ПРИНЦИПИ КОМУНІКАЦІЇ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ УНИКНЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО КОНФЛІКТУ

В статті розглядається проблема кооперативності комунікантів в процесі мовленнєвої взаємодії і робиться спроба виявити, дотримання якого з принципів є найбільш важливим для ефективності та успішності комунікації. Особлива увага приділяється принципам комунікації, які є необхідними для уникнення комунікативного конфлікту.

Ключові слова: комунікативний конфлікт, кооперативний принцип, максима, принцип комунікації, принцип ввічливості.